

Plenum

Onsdag 2.12.2015 kl. 13.59—20.20

7. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av markanvändnings och bygglagen

Regeringens proposition RP 114/2015 rd

Utskottets betänkande MiUB 2/2015 rd

Första behandlingen

Förste vice talman Mauri Pekkarinen: Ärende 7 på dagordningen presenteras för första behandling. Till grund för behandlingen ligger miljöutskottets betänkande MiUB 2/2015 rd. Nu ska riksdagen besluta om innehållet i lagförslaget.

Debatt

17.16 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Tässähän on kysymys hallituksen esityksestä, joka tarkoittaa sitä, että maakuntakaavoja ei enää saatettaisi ympäristöministeriön vahvistettavaksi. Myöskin sosialidemokraatit ovat sitä mieltä, että tästä vahvistusmenettelystä voidaan luopua, mutta meillä on tähän vastalause sen vuoksi, että emme saaneet kaikkia niitä asioita, jotka meidän mielestämme tässä tilanteessa olisi pitänyt ottaa huomioon, tähän valiokunnan mietintöön.

Ensinnäkin on syytä kysyä, miten tämä valtakunnallinen yhteensovittaminen tulevaisuudessa tapahtuu. Miten varmistetaan se hyvä ajatus, joka täällä hallituksen esityksen perusteluissa on, että saadaan yhteensovitettua eri intressiryhmien näkemykset kaavatyön mahdollisimman varhaisessa vaiheessa? Tämä on hyvä tavoite, mutta tässä herää kysymys siitä, kun tämä vastuu näitten kuulemisten järjestämisestä on maakuntaliitoilla eivätkä ne ole riittävän määrämuotoisia, miten varmistetaan sitten, että tämä kuuleminen todella tapahtuu niin, että myöskin nämä valtakunnalliset intressit otetaan huomioon ja että kaikkien näkemykset tulevat tasapuolisesti huomioon otetuiksi.

On myös pidettävä huoli siitä, että nämä hyvät periaatteet siirtyvät myös tulevaisuudessa tähän kaavoitusprosessiin. Nythän maakuntaitsehallinto tulee merkitsemään sitä, että elyjen toiminta tulee muuttumaan. Missä on ohjaus? Missä on valvonta? Miten nämä asiat tullaan järjestämään? Tähän liittyy erittäin paljon epäselviä kysymyksiä. Tästä syystä olisi sikin ollut parempi miettiä sitä, onko tämä oikea aika laittaa tämä asia liikkeelle vai pitäisikö tietää hieman enemmän siitä, miten nämä hallinnolliset kysymykset sitten (Puhemies koputtaa) tullaan järjestämään tältä osin.

17.18 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Hallitus esittää maankäyttö- ja rakennuslakia muutettavaksi siten, että maakuntakaavoja ja myöskään kuntien yhteisiä yleiskaavoja ei jatkossa tarvitsisi saattaa ympäristöministeriön vahvistettavaksi. Tämän hallitus katsoo purkavan byrokratiaa ja jouduttavan maakuntakaavojen käsittelyä.

Punkt i protokollet PR 74/2015 rd

Ympäristöministeriön suorittama maakunta- ja yleiskaavojen vahvistusmenettely on kuitenkin tähän saakka toiminut erinomaisesti, ja ministeriössä käytetty hallinnollinen työ-määrä tähän nähden on ollut varsin pientä, noin neljä kaavaa vuosittain. Ympäristöminis-teriö on tarkastellut tässä yhteydessä erityisesti isojen kaavallisten ratkaisujen mahdollisia ylimaakunnallisia vaikutuksia ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumis-ta ja käyttänyt valtaansa kaavoihin varsin maltillisesti. Ympäristöministeriön tekemistä 36 kaavan muutoksesta 30 on pysynyt voimassa korkeimman hallinto-oikeuden käsittelyssä. Kaavojen laillisuusvalvonta on siis toteutunut varsin tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaas-ti. Myös kaavoittajat ovat olleet menettelyyn tyytyväisiä. Ministeriön raportin mukaan maakuntaliittojen kaavoittajista 80 prosenttia pitäisi nykyisen vahvistusmenettelyn voi-massa. Miksi ihmeessä siis hyvin toimivasta menettelystä pitäisi nyt luopua?

Kaavojen vahvistusmenettelyn poistuminen on varsin potentiaalinen ympäristön tilaa ja kaavoituksen laatua heikentävä tekijä. Ympäristöministeriön vahvistusmenettelyvaihees-sa karsimat kaavoitushankkeet ovat tyypillisesti olleet voimakkaasti ympäristöön vaikutta-via, laaja-alaisia vaikutuksia sisältäviä ja pitkälle tulevaisuuteen maankäyttöä ohjaavia, jolloin kaavoitusprosessin perustellusti tulee olla erityisen huolellista ja lainsäädännöllis-esti tarkkaa.

Lakimuutoksen valmisteluun nimetty selvitysmies Haapanala ei kannata vahvistusme-nettelystä luopumista, joka selvityksen mukaan vain lisäisi kaavavalitusten määrää ja kä-sittelyaikaa, koska maakuntakaavavalitusten käsittely siirtyisi hallinto-oikeuksille. Ympä-ristöministeriö tuntee maakunnat ja niiden kaavoituksen hyvin pitkältä ajalta. Sitä vastoin hallinto-oikeudet eivät tunne maakuntakaavoitusta, koska ne eivät ole sitä koskaan käsitel-leet.

Arvoisa puhemies! Korkeimman hallinto-oikeuden ympäristöministeriölle antaman lau-sunnon mukaan kaavojen vahvistusmenettelyn poistuminen merkitsisi maakuntakaavojen sisällön ja menettelyn laillisuuden kattavasta valvonnasta luopumista. Laillisuusvalvonta siirrettäisiin käytännössä kansalaisyhteiskunnan, yksittäisten kansalaisten, kansalaisjärjes-töjen ja yhdistysten, harteille. Hallinto-oikeudet puolestaan voisivat käsitellä kaavojen lail-lisuutta vain niiltä osin kuin niistä on valitettu. Korkein hallinto-oikeus onkin kiinnittänyt huomiota siihen, että jos valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tai muun lainsäädän-nön vastaisesta kaavasta ei valiteta tai jos muutoksenhakijalla ei ole tarpeeksi asiantunte-musta, että hän osaisi esittää oikeat perustelut, kaava vahvistetaan ja tulee lainvastaisena-kin voimaan eivätkä sen paremmin hallinto-oikeus kuin korkein hallinto-oikeuskaan voi siihen puuttua, mikäli ympäristöministeriön laillisuusvalvonnallinen rooli kaavojen vah-vistajana poistuisi.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan tehtävä ei ole tehdä lainsäädäntöä, joka itse asiassa hei-kentää lainmukaisen kaavoituksen toteutumista. Mikäli kaavaprosesseja halutaan joudut-taa, se on kyllä mahdollista ilman vahvistusmenettelyä luopumista esimerkiksi poista-malla muiden ministeriöiden lausuntojen kerääminen ja valtioneuvostokäsittely taikka määräämällä kaava lainvoimaiseksi siltä osin kuin siitä ei ole valitettu. Esitetty kaavojen vahvistusmenettelyn muuttaminen on uudistus, joka liittyy isompaan kokonaisuuteen itse-hallintoalueista. Kokonaisratkaisu on olennaisilta osin auki, ja tämäkin tulisi ratkaista vas-ta siinä vaiheessa, kun kokonaisuus selviää tarkemmin.

Samaan aikaan, kun hallitus esittää kaavojen vahvistusmenettelyä luopumista ja näin heikentää kaavojen laadun ja laillisuuden valvontaa, hallitus on myös ilmoittanut harkitse-vansa kaavojen valitusoikeuden rajaamista nykyisestä, jolloin muutosten yhteisvaikutus

Punkt i protokollet PR 74/2015 rd

kaavojen laillisuuden valvontaan voi olla varsin radikaali. Tämän eteenpäinvieminen ei ole suotavaa.

Tämä esitys on aika puutteellisesti harkittu, kun hallituksen itse nimeämän selvitysmiehenkään esityksiä ei tässä ole hallituksen esitykseen tuotu.

17.24 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämän hallituksen esityksen tavoitteena on täsmentää ja selkiyttää valtion ja maakuntien liittojen välistä toimivallan jakoa, kaavoituksia ja korostaa myös maakuntien itsehallinnollista päätöksentekoa maankäytön suunnittelussa. Ja kun edellisessä puheenvuorossa väitettiin, että tällä rajattaisiin jollain tavalla viranomaisten vaikutusmahdollisuuksia tähän prosessiin, niin se ei pidä paikkaansa, sillä suunnitteluprosessin kehittäminen erityisesti viranomaisyhteistyön osalta on yksi ehdotuksen selkeistä tavoitteista ja tätä vuorovaikutusta tuodaan aikaisempaan vaiheeseen. Nykykäytännössä on se ongelma, että kun maakuntaliitot valmistelevat maakuntakaavoja ja sitten ympäristöministeriö tulee vasta siellä vahvistusvaiheessa mukaan, niin tämä viranomaisyhteistyö pitkittää prosessia olennaisesti.

17.25 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, että viranomaisyhteistyö tulisi nykymallissa kuvioon vasta silloin, kun maakuntakaava tai kuntien yhteinen yleiskaava menee ympäristöministeriön vahvistettavaksi, ei pidä paikkaansa. Viranomaisyhteistyötä tehdään erittäin paljon kaavoittajan eli maakuntaliiton ja vaikkapa alueellisen ely-keskuksen ja tietysti alueen kuntien välillä jo hyvin paljon kaavoitusvaiheessa, ja siinä vaiheessa myös osallistetaan kaikki muut asianosaiset tahot. Ei tähän tarvita tällaista lakimuutosta, jotta viranomaisyhteistyö lisääntyisi aikaisessa vaiheessa. Sitä on jo nyt.

17.26 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiasia on kuitenkin se, että nykykäytännössä maakuntakaavojen laatimis- ja vahvistamisprosessit ovat erittäin pitkiä. Monesti on jo ajauduttu siihen tilanteeseen, että kun se maakuntakaava tulee vahvistettua, niin siinä vaiheessa maakuntakaavan tarpeet ovat osittain jo vanhentuneet, ja tätä prosessia tulee saada nopeutettua.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja viimeinen vastauspuheenvuoro.

17.26 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jäin kuuntelemaan tätä keskustelua sen takia, että — tunnustan heti — me laitoimme tämän viime kaudella liikkeelle. Siltä osin asiat ovat tuttuja. Minä totesin, että tällä asialla on kaksi puolta. On ehdottoman tärkeää nähdä, niin kuin mekin vastalauseessa esitämme, että tämä valmistelutyö, mitä tässä on tehty, on ollut varsin puutteellista niiltä osin, miten ihminen tulee kuuluksi ja miten nämä tahot tulevat kuulluksi, miten valitusoikeus menee ja miten tämä liittyy aluehallintoon, mutta itse tämä esitys, joka tähän lakiin sisältyy, on ollut kannatettava. Me olemme lähteneet siitä, että tämä prosessi on aivan liian pitkä, kestäen maakuntakaavan valmistumisesta siihen, että vuodesta kahteen ministeriössä yksi tai kaksi virkamiestä tutkii tätä yhtä ainoaa maakuntakaavaa, ja aina mennään kuitenkin sitten hallinto-oikeuteen ja katsotaan, kuka oli oikeassa, kuka väärässä. Nyt tämän ministeriövaiheen yli voidaan suoraan hypätä ja mennä hallinto-oikeuteen, (Puhemies koputtaa) kun riitaa jää.

Punkt i protokollet PR 74/2015 rd

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Korhonen, listapuheenvuoro.

17.27 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Kun itse tätä muutosta olen maakuntahallitusten puolesta ollut jo vuosia eteenpäin viemässä, niin muutama sana tässä yhteydessä.

Ensinnäkin täytyy kiittää hallitusta siitä, että tätä muutosta nyt vihdoinkin ja viimein on lähdetty viemään eteenpäin ja ollaan tässä tilanteessa. Valiokunta on nyt tehnyt tiiviissä mietinnössään aivan oikeita johtopäätöksiä. Toki sen verran täytyy huomioda, että täällä mietinnössä todetaan: "Valiokunta korostaa myös, että yhteistyön rooli on keskeinen kehitettäessä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden sisältöä, huomioon ottamista ja edistämistä. Ympäristöministeriö huolehtii edelleen maankäyttö- ja rakennuslain 23 §:n nojalla valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden valmistelusta yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa." No, tähän tietysti pitää paikkansa, mutta luvalla sanoen tässä kyllä hiukan valiokunta on oikaissut. Laissahan nimittäin edellytetään yhteistyötä muiden ministeriöitten, maakuntien liittojen ja muiden viranomaisten ja tahojen kanssa, joita tämä asia koskee, eli tavoitteitten valmistelun on perustuttava eri tahojen vuorovaikutukseen. Eli kysymys ei ole vain viranomaisyhteistyöstä, vaan tässä kaavaprosessissa on otettava huomioon monet maakunnissa ja alueilla vaikuttavat tahot.

Tähän mietintöön on liitetty kaksi vastalauseetta. Pohdiskellen muutama kommentti ensinnäkin tähän ensimmäiseen vastalauseeseen:

Täällä todetaan, että ympäristöministeriö on käyttänyt valtaansa varsin maltillisesti maakuntakaavoituksessa — tämä on vastalauseen esittäjän mielipide. Rohkenen todeta, että ehkä kentän mieliala on jonkin verran erilainen, etenkin kun huomioidaan kaikki tähän kaavatyöhön liittyvä ohjeistus, mitä ympäristöministeriö kaiken kaikkiaan sen kaavatyön eri vaiheissa tekee. Ja kentällä on myös aika vahva näkemys siitä, että ympäristöministeriö omassa ohjeituksessaan menee myös välillä pidemmälle kuin lainsäädäntökään edellyttää.

Tässä vastalauseessa myös todetaan, että jos ministeriön vahvistuksesta luovutaan, uhkana on kaavoituksen laadun ja ympäristön tilan heikkeneminen. Minä vain jään tästä miettimään, miksi ihmeessä maakunnat tekisivät alueensa kannalta huonompaa kaavatyötä kuin mitä ympäristöministeriö sallii tehtävän. Minä ymmärrän sillä tavalla, että eivät alueet tee oman kehittämisensä eteen ainakaan huonompia päätöksiä kuin ministeriöt täällä Helsingissä. Eli kyllä maakuntien liitot kaavatyössä myös pyrkivät tekemään parhaan mahdollisen lopputuleman oman alueensa hyväksi.

Vastalauseessa myös ollaan huolissaan siitä, että uuden lain myötä lainvastaisia tai valtakunnallisten alueidenkäytön tavoitteitten vastaisia kaavoja tulisi käytännössä hyväksytyksi. Minä en jaksakaan uskoa siihen, koska kyllä tässä uudessa kaavanlaadintaprosessissa on merkittävästi nykyistä enemmän vuorovaikutusta ja kaavan laatija on nykyistä aiemmin vuorovaikutuksessa myös muiden ministeriöitten kanssa, ei pelkästään ympäristöministeriön, eli myös muitten ministeriöitten kanssa, jotka valvovat valtakunnallisten alueidenkäytön tavoitteitten toteutumista maakuntakaavoituksessa. Nythän käytännössä tilanne on se, että nämä muut ministeriöt tulevat usein mukaan vasta pääosin kaavan vahvistamisvaiheessa. Nyt tällä uudella lailla mahdollistetaan se, että muutkin ministeriöt ovat tässä mukana.

Toisessa vastalauseessa todetaan, että kuka vastaa kaavatyöohjauksesta, kun ympäristöministeriö poistuu kuvasta. Tässä unohtuu se, että ympäristöministeriön ja erityisesti muit-

Punkt i protokollet PR 74/2015 rd

ten ministeriöitten ohjaus tehostuu tämän uuden lakiesityksen kanssa, kun ne velvoitetaan olemaan mukana aiemmassa tämän prosessin vaiheessa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro myönnetään vielä tällä kertaa.

17.33 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa edustaja Korhonen, minä kyllä totean, että tämä kaavoitusta koskeva prosessi puhuttaessa maakuntakaavoista tai kuntien yhteisistä yleiskaavoista ei kyllä miltään osin ole luulon, hyvän tahdon tai uskon varassa oleva asia, kun puhutaan siitä, syntyykö kaavoituksessa — varmasti aivan tahattomasti, mutta joka tapauksessa — lainvastaisuuksia sinne kaavoihin. Ei se ole uskon asia, sehän on todennettavissa oleva asia, kun katsotaan, miltä osin ympäristöministeriö tässä vahvistusmenettelyssä on kaavoitukseen joutunut puuttumaan. Se on joutunut puuttumaan siihen 36 kertaa, maakunta- tai yleiskaavaan, joista 30 on korkeimman hallinto-oikeudenkin mukaan ollut aivan aiheellisia puuttumisia. Kyllä minä silloin totean, että tässä ei tarvitse uskotella, että aina syntyisi priimaa.

Olen samaa mieltä siitä edustaja Korhosen kanssa, että maakunnat totta kai pyrkivät aina parhaaseen ja ajavat alueensa etua, mutta joskus saattaa käydä niin, että aluepoliittisista (Puhemies koputtaa) tai muista syistä virheitä ja ylilyöntejä saattaa syntyä.

17.34 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä vastalauseessa 2 nimenomaan kiinnitetään huomiota siihen, miten voisimme varmistaa sen, että tämä kaavaprosessi lähtisi mahdollisimman aikaisessa vaiheessa liikkeelle niin, että kaikki intressitahot ja myös tämä ympäristöministeriöohjaus olisivat siinä selkeästi mukana. Tähän on kuitenkin esitetty varauksia, esimerkiksi Lapin ely on omassa lausunnossaan tästä sanonut, että ei ole riittävästi vuorovaikutukseen velvoittavia menettelyjä, eli näitä tarvitaan lisää tähän lainsäädäntöön. Ja näitä asioista pitää seurata nyt, kun tätä lakia viedään käytäntöön.

17.35 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on hyvä, että me kuitenkin keskustelemme siitä, että jos kaavoitusta ja siihen liittyviä prosesseja kevennetään, niin mistä päästä lähdetään liikkeelle. Minulle on selvää, että tämä ehdotettu esitys voisi olla tällainen normitalkoo tässä ajassa, ja sitä me voisimme kyllä kannattaa. Mutta se, että opposition aitoja, vilpittömiä huolia, joita tässä keskustelussa esitettiin, ei otettu kuitenkaan hallituksen toimintalinjaan, minua ihmetyttää. Kyllähän meistä nyt kaikki haluavat, että siellä alueella kaikkien osapuolten kuuleminen ja virkatahojen varhainen puuttuminen on mahdollista, ja jos kerran arvio on, että sillä puolella on vielä parannettavaa, siltä osin minusta se olisi ollut kaikkien yhteinen etu, että nämä puolet olisivat tulleet esille. Ja sitten tähän liittyy tietenkin se, miten tämä uusi maakuntahallinto ja miten (Puhemies koputtaa) myöskin sitten valitusoikeus säilytetään.

17.36 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri se, että nyt ympäristöministeriön rooli muuttuu enemmän neuvovaksi ja ohjaavaksi, auttaa todella paljon sitä, että tämän jälkeen niitä ongelmia ei siellä alueella tule niin paljon, mitä on tähän mennessä tullut. Eli todella hyvää edistystä ja kehitystä nytten tämä uusi säännös.

Punkt i protokollet PR 74/2015 rd

Ja sitten jos mietitään valitusasioita, ovathan siellä ihan nyttinkin asianmukaisesti valitusasiat. Toivon mukaan niitä valituksia ei muotovirheen takia tule sitten niin paljoa, koska nyt jatkossa näitä maakuntia ja alueita neuvotaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä kolme vastauspuheenvuoroa: edustajille Korhonen, Hoskonen ja Kiuru.

17.37 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaavoituskin on yhteistyötä, ja toistan jälleen sen, että minä luotan maakuntien ja alueitten omaan harkintaan hyvässä kaavoituksessa.

Tuohon edustaja Halmeenpään kommenttiin: Kun vastalauseessa 1 todetaan, että valtaansa ministeriö on käyttänyt varsin maltillisesti, toistan edelleen sen, että minä totesin, että on muunkinlaisia mielipiteitä. Kun kysyy kentän mielipidettä, jossa huomioidaan kokonainen kaavaprosessi, se, millä tavalla tämänkin päivän maakuntakaavoituksessa ympäristöministeriö käyttää koko prosessin aikana valtaansa joko suullisesti tai kirjallisesti, niin minä väitän, että monesti törmätään myös siihen pohdintaan, ovatko ympäristöministeriön ohjeet aivan lainmukaisia.

17.38 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että tämä maakuntakaavan vahvistusmenettely ympäristöministeriöltä poistuu, koska on tätä päivää, tätä maailmaa, että ihmiset saavat omalla alueellaan vaikuttaa omaan elinympäristöönsä, omaan rakentamiseensa, omien alueiden käyttöön aidosti. Minusta tällainen tsaarinajan järjestelmä, jossa joku ylin hyväksyy jotakin... Mitä esimerkiksi Pohjois-Karjalan osalta ympäristöministeriön virkamiehet tietävät maakunnan erityisolosuhteista? Eivätpä juuri mitään. Totta kai he ovat tietävinään, kun heille on valta annettu. He voivat jarruttaa hankkeita. Meillä on hankkeita, jotka ovat kymmenen vuotta seisonet erilaisten kaavoitusprosessien takia. Jos me haluamme tähän maahan aidosti uutta kasvua, niin nyt on se aika, että tämä turha byrokratia puretaan pois, alamme rakentaa tätä maata, taloja, laitoksia, voimalaitoksia, kaikkea muuta, että saadaan investoinnit liikkeelle, suomalainen kansantalous kasvuun. Jos me pelkkään byrokratiaan tuudittaudumme, niin toivotan kaikille, jotka sen tien valitsevat, onnea, menestystä ja pitkää ikää.

17.39 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnitin vielä huomiota siihen, että Majala otti esiin hyvän näkökulman, jonka unohdin tässä sanoa — meidän varmaan niin suoraan asiaan, kun minuutti on niin lyhyt. Siis tässähän on nyt kysymys siitä, mihin yhteiskunnan hupenevat resurssit käytetään: onko se ohjaukseen vai onko se valvontaan, tällaiseen niin kuin jälkikäteiseen tarkastukseen? Minun ajatukseni oli aikoinaan se, että emmeköhän me käyttäisi mieluummin tämän, voisiko sanoa, suurennuslasi-työn resurssin siihen, että lähdettäisiin jo heti alkuun mukaan tähän ohjausprosessiin. Se on minusta tässä se suuri juttu, että me pystymme nyt käyttämään tätä hupenevaa resurssia siihen, että alusta pitäen tulee tämä valtakunnallinen ohjaus tähän kaavavalmisteluun mukaan. Sille on todellista tarvetta. Kaikki ei ole niin paraatikunnossa tässä maailmassa kuin Hoskonen antoi ymmärtää. Kyllä myös sitä valtakunnallista ohjausta tarvitaan, mutta sen pitäisi olla siellä alkuvaiheessa ja sitten loppuvaiheessa: jos tulee riitaa, niin suoraan mennään oikeuteen. Siinä on jotain järkeä, (Puhemies koputtaa) jotta tämä tulee käyttöön.

Punkt i protokollet PR 74/2015 rd

17.40 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, että totesin ja tässä vastalauseessakin todetaan ministeriön käyttäneen valtaansa maltillisesti, perustuu tietysti siihen, että katsoo lukuja: mihin ministeriö on puuttunut ja onko se puuttuminen ollut aiheellista vai aiheetonta. Se on kyllä ollut yli 90-prosenttisesti aiheellista. Ei silloin vallankäyttö turhaa ole ollut tässä vahvistusmenettelyvaiheessa.

Mitä tulee edustaja Korhosen toteamukseen siitä, että ministeriö on kenties puuttunut kaavoituksiin jo siinä prosessin aikana, niin eikö se ole hyvä, jotta lopputulos olisi parempi? Olen kyllä aivan samaa mieltä täällä usean edustajan kanssa siitä, että sitä neuvontaa tulisi olla hyvin varhaisessa vaiheessa valtakunnalliselta tasolta, jotta lopputulos olisi varsin hyvä. Mutta sitä ihmettelen, että eivät riitä hallituksen itse nimeämän selvitysmiehenkään kokoamat perustelut tähän nykyisen vahvistusmenettelyn säilyttämiseen tai uudistuksen toteuttamiseksi sillä tavalla, että ympäristöministeriöllä säilyisi vähintäänkin eräänlainen otto-oikeus tällaisiin vaikutuksiltaan hyvin laaja-alaisiin ja mahdollisesti laillisuuspuutteita sisältäviin kaavaratkaisuihin. Tässä tietenkin on jotkut hyvät perustelutkin, kun selvitysmieskin näin esittää, ei se tuulesta temmattua ole.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt listaan.

17.41 **Ari Torniainen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys on hyvä ja kannatettava. Tällä täsmennetään sekä selkeytetään valtion ja maakuntien liittojen välistä toimintaa kaavoituksessa ja korostetaan myös maakuntien itsehallinnollista päätöksentekoa maankäytön suunnittelussa. Tämän jälkeen siis maakuntaliitot vastaavat maakuntakaavojensa prosessista kokonaisuutena. Jatkossa maakuntaliittojen tehtävänä on myös huolehtia eri ministeriöiden ja ely-keskusten kanssa käytävistä neuvotteluista ja niiden järjestämisestä jo kaavoitusprosessin alkuvaiheessa. Siitä tässä äsken jotkut olivat huolissaan, mutta se on jo siellä alkuvaiheessa.

Tällä hallituksen esityksellä menettely muuttuu myös ennakoivaan ja nykyistä vuorovaikutteisempaan suuntaan. Samoin nyt myös voidaan parhaiten huomioida maakuntien erityistarpeita ja erityisolosuhteita eri puolilla Suomea. Kyllä siellä maakunnissa tiedetään parhaiten, mitä siellä maakunnissa tarvitaan.

17.42 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa puhemies! Kiitän hallitusta ja ympäristövaliokuntaa hyvästä ja ripeästä työstä tämän maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen kohdalla. On erittäin hyvä, että lakia muutetaan niin, ettei maakuntakaavoja ja kuntien yhteisiä yleiskaavoja tarvitse enää saattaa ympäristöministeriöön vahvistettavaksi. Äsken muun muassa edustaja Korhonen erittäin hyvin omassa puheenvuorossaan valotti tämän asian taustoja. Etenkin valtakunnallisesti tarkasteltuna on hyvä, että esityksellä korostetaan maakuntien liittojen itsehallinnollista roolia maankäytön suunnittelussa ja lyhennetään maakuntakaavoitukseen ja kuntien kaavoitukseen liittyvää päätös- ja muutoksenhakuprosessia.

Kannatan hallituksen esityksen molempia päätavoitteita, viranomaisyhteistyön kehittämistä ja toimivallan jaon selkeyttämistä valtion ja maakuntien välillä sekä näihin tehtäviin liittyvän päätöksenteon ja mahdollisen muutoksenhakumenettelyn nopeutumista.

Sitten, arvoisa puhemies, lopuksi kommenttina äsken käytyyn debattiin: minunkaan mielestäni tämänhetkistä ympäristöministeriön vaikutusvallan käyttöä ei kuvaa tarkasti tai ainakaan ainoastaan se, kuinka moni ympäristöministeriön tekemä muutos on sitten loppujen lopuksi pysynyt voimassa valitustien lopussa hallinto-oikeudessa.

Punkt i protokollet PR 74/2015 rd

Tämä esitys on erittäin hyvä.

17.44 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa puhemies! Kun kuuntelee tätä keskustelua ja on lukenut tuon vasemmistoliiton ja vihreitten vastalauseen, niin ei kai siitä nyt voi oikein muuta ajatella kuin että kyllä se autonomian aikainen ajatusmaailma, että Helsingissä hallintovirkamiehet tietävät paremmin kuin maaseudulla ja maakunnissa oppimattomat ihmiset nämä asiat, tulee mieleen. Tämä on erittäin hyvä, aivan loistava, esitys hallitukselta — ja erittäin selkeä, lyhyt, hyvä mietintö valiokunnalta. Olen täysin tämän takana.

Tiedän itsekkin maakuntahallituksen jäsenenä, mitä se realismi on, kun maakuntaa kaavoitetaan. Siellä on virkavastuulla toimivia hyviä viranhaltijoita. Siellä on virkavastuulla toimivia hyviä luottamushenkilöitä. Nyt kun ympäristöministeriö ei ole enää se korkein sensori näitten maakuntakaavojen kohdalla, voidaan aidosti päästä siihen tilanteeseen, että ympäristöministeriö neuvoo, keskustelee, ohjaa, on tasaveroisessa vuorovaikutuksessa alueitten kanssa maakuntakaavoitusprosessissa. Tämä on myös ensimmäinen konkreettinen toimenpide siinä, että hallitus vähentää tarpeetonta sääntelyä ja tarpeetonta byrokrati-aa täällä meidän maassamme.

Kyllä Suomea pitää kehittää, arvoisa puhemies, myös maankäyttöasioissa ja kaavoituksessa, alhaalta ylöspäin. Luotetaan alueisiin ja luotetaan ihmisiin. Annetaan mahdollisuus maakunnille omaehtoisesti kehittyä, niin kuin täällä on monta hyvää puheenvuoroa kuul- tukiin. Kyllä siellä tehdään viisaita ratkaisuja, kyllä siellä ajatellaan ympäristöä, luontoa, hyviä ja järkeviä kauppapaikkoja ja hyviä ja järkeviä liikenneratkaisuja.

17.46 Petri Honkonen kesk: Arvoisa puhemies! Kannatan kyllä lämpimästi tätä esitystä ja näitä tavoitteita, mitä nyt tässä lakiesityksessä on. Tämähän on myöskin yksi merkittävä askel maakuntaitsehallinnon suuntaan.

Kyllä vähän ihmettelen tässä keskustelun tiimellyksessä tullutta arvostelua ja kritiikkiä, kuten tässä edelläkin kuultiin, maakuntaliittojen päättäjien suuntaan. Siellä on eri puolilta maakuntia tulevia ja hyvinkin erilaista osaamista omaavia ihmisiä päättämässä loppuvai- heessa näistä kaavoista. Nykyisessä tilanteessa kyllä uskon vahvasti siihen asiantuntemuk- seen, mitä meillä eri maakuntien liittojen niin palveluksessa kuin päätöksentekijöinäkin on. Ihmettelen kyllä tätä alueellisten päättäjien ja asiantuntemuksen demonisointia, mitä tässä nyt on harjoitettu.

Omassa maakunnassani Keski-Suomessa maakuntakaavoituksessa tässä vanhassa ym- päristöministeriön vahvistusmenettelymallissa on kohdattu tiettyjä ongelmia. Muun muas- sa eräässä vaihemaakuntakaavaprosessissa — taisi olla kolmas vaihemaakuntakaava — ympäristöministeriön ohjeistus poikkesi siitä lopullisesta päätöksestä, jonka ympäristömi- nisteriö teki, jossakin määrin. Tällaiset tilanteet ovat mielestäni kyllä kohtuuttomia maa- kuntien päättäjille, maakuntien omille tavoitteille, sen lisäksi, että nämä prosessit ovat aika ajoin kestäneet aika pitkään, niin kuin tässä on jo tullut esille.

Uskon kyllä vahvasti maakuntien päättäjien osaamiseen ja haluun, aivan kuten tässä edustaja Korhonen edellä totesi erittäin hyvin, sen parhaan lopputuloksen saamiseksi oman maakunnan hyväksi maankäytön ohjauksen osalta. Olen kyllä vahvasti tukemassa tätä la- kiesitystä.

17.48 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä oleva maankäyttö- ja rakennuslain muutos on mielestäni erittäin hyvä ja perusteltu ja sopii hyvin tähän nykyi-

Punkt i protokollet PR 74/2015 rd

seen maailmanmenoon, elikkä pyritään hallintoa ja päätöksentekoa hajauttamaan niiden ihmisten lähelle, jotka niiden päätösten kanssa joutuvat elämään. Tämähän on sitä kuuluisaa Euroopan unionin yleistä periaatetta, sitä subsidiariteettiperiaatetta, jota totta vieköön kyllä viime aikoina ei Euroopan unionin päätöksenteossa ole voinut millään löytää. Kaikki halutaan keskittää Brysseliin, jopa meidän valuuttapolitiikkamme ja kaikki muu päättäminen. Mutta ainakin kirjoissa lukee, että subsidiariteettiperiaate on voimissaan ja elossa, ja sitä lämpimästi kannatan: hallituksen esitys on erittäin hyvä ja perusteltu. Pari perustelua:

Ensinnäkin, kun luki nuo vastalauseet, mitä tähän hallituksen esitykseen liittyy, niin sieltä todella, niin kuin edustaja Antti Kurvinen aivan oivallisesti kuvasi tätä tilannetta, henkii se vanha tsaarinvallan aikainen vallankäyttö, jossa Helsingissä päättäjät päättää, mitä jossakin Ilomantsissa saa tehdä. Eihän se ole tätä päivää. Kerron teille lyhyen esimerkin: Kun näitä luonnonsuojelualueita suunniteltiin, niin ympäristöministeriön virkamies väitti erään eläkkeellä olevan mummon metsän kohdalta, että tämän suo on rauhoitettava, koska se on avosuota ja erittäin harvinaista luontotyyppiä. Tosiasiassa se on ojitettu suo, missä 250 mottia hehtaarilla oli puuta — osoittaa, että kyseinen suunnittelija ei ollut koskaan käynytäkään sillä alueella, oli piirtänyt vain kartan pöydän ääressä. Tätäkö me haluamme? Hallituksen esitys tässä mielessä kaavoituksen yksinkertaistamisesta ja maakuntiin siirtämisestä ihmisten lähelle on hyvä, erittäin hyvä.

Kaavoituksella tänä päivänä pyritään paremminkin joissakin tapauksissa jarruttamaan rakentamista maaseudulle ja maaseutukuntiin. Totta kai kaupunkejakin pitää kehittää, Suomea pitää kehittää jokaiselle neliölle. Jos me haluamme tähän maahan kasvua ja toimeentuloa ja velanmaksua, meillä ei muuta vaihtoehtoa enää ole, kaikki muut keinot on käytetty. Velanotto on käytetty, kaiken maailman elvytykset on käytetty, mutta ei ole kukaan vielä huomannut sitä ihan tosissaan, pitäisikö tätä maata ruveta oikeasti kehittämään ja rakentamaan. Nimittäin kymmenien miljardien investoinnit lepäävät sen takana, että joku kaavamääräys tai rakennusmääräys estää sen. Ihmisillä on valtavat investointihalut, mutta kun ei saa rakentaa, tai joku muu este tulee. Nämä tällaiset esteethän tulee heti poistaa.

Yksi, missä pitää este poistaa, on näiden maakuntakaavojen vahvistaminen: siirto maakuntaan on erittäin hyvä asia. Mutta sen lisäksi pitää muuttaa valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Nykyisinhän siellä lukee, että yhdyskuntarakennetta eheytetään, mutta sinne pitää kirjata selvällä suomen kielellä, että koko Suomea rakennetaan yhtä lailla, olkoon se sitten Utsjoki-Kevolla tai Helsingissä tai Vaasassa tai Ilomantsissa. Joka paikkakunnalle pitää pystyä rakentamaan ja kehittämään sitä talouselämää. Eiväthän kuntien palvelut eikä mikään tässä maassa pysy kunnossa, jos emme pysty rakentamaan ja parantamaan tätä rakasta kotimaatamme. Esimerkiksi biotalouden tavoitteisiin pääseminen ei onnistu ilman olennaista parantamista nykyiseen infraan, ja ilman elinolosuhteiden parantamista ei tule mistään tavoitteesta mitään.

Totta kai koko maata pitää rakentaa, se on pelkästään jo maanpuolustuksen kannalta aivan välttämätöntä. Eihän voi olla niin, että kaavoituksen takia ja muun byrokratian takia rakennuslupien saanti voi kestää kymmenen vuotta. Viranomainen jarruttaa, ja pahimmillaan käy niin, että yksi viranomainen valittaa toisen viranomaisen päätöksestä hallinto-oikeuteen ja se makaa siellä kolme neljä vuotta. Se kun on ratkaistu, tulee uusi valitus ja uusi valitus ja taas uusi valitus. Eihän tämä ole tätä päivää. Kun me elämme 2000-lukua ja olemme nykyaikainen yhteiskunta, niin pitäähän nyt uskoa siihen, että ihmiset haluavat aidosti kehittää tätä maata eivätkä vain jarruttaa kaikkea.

Punkt i protokollet PR 74/2015 rd

Se, että Suomi on tällä hetkellä tässä tilanteessa, toki johtuu monesta ulkopuolelta tulevasta uhasta — sillehän me emme mahda mitään, mitä ovat tällä hetkellä Venäjän pakotteet sun muut — mutta aika pitkälti johtuu siitä, että me olemme tehneet investoinnit ja rakentamisen tässä maassa kannattamattomaksi, jopa mahdottomaksi. Eliikkä tämä hallituksen esitys on ensimmäinen askel siihen suuntaan, millä hallituksen pitää jatkaa määrätietoisesti. Seuraava askel on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden muuttaminen koko maan huomioiviksi.

Arvoisa puhemies! Missään nimessä en sano sitä enkä tule kannattamaan ikinä sitä, että kysymys olisi vain yhden alueen kehittämisestä; siinä pitää huomioida koko maa, olkoon se äsken mainittu Utsjoki-Kevo tai Helsinki. Molempia pitää pystyä kehittämään — ei niin, että joku Ilomantsi tai Utsjoki-Kevo menestyy, se on tämän maan hyväksi kaikki, joka ainoa työpaikka, mikä syntyy minne tahansa, on tämän maan kansantalouden kannalta erittäin hyvä asia. Tässä pitäisi nyt niiden myyrän mättäiden yli, arvoisat kansanedustajakollegat, nähdä, että pystymme näkemään sen naapurikunnankin hyödyn. Se on se iso asia. Jos me täällä puhumme toisiamme vastaan ja esitämme lisävelan ottoa, niin minä sanon, että sillä tiellä kyllä tulee mörkö vastaan, jos joku haluaa sille tielle lähteä. Minä en ole sille tielle lähdessä. Kannatan lämpimästi hallituksen tekemää erinomaista esitystä ja sitä, että se saa jatkoa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden muuttamisena oikealle tolalle.

17.53 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Tämä tehty esitys on todella hyvä. Olen ympäristövaliokunnassa saanut kuunnella asiantuntijoita puhumassa tästä asiasta, ja käsitykseni lain tärkeydestä ja tarpeellisuudesta on ehdottomasti koko ajan vain vahvistunut eteenpäin. Ensinnäkin tämä on todellakin ensimmäinen kunnollinen askel siinä, miten näitä asioita on järkevä jakaa muualla kuin täällä pääkaupunkiseudulla tehtäväksi, ja toiseksi meillä valtionhallinnossa pyritään tällä hetkellä aivan liikaa keskittämään asioitten hoitamista tänne. Kyllä meillä maakunnissakin asioita pystytään hoitamaan, ja varmasti me haluamme tehdä sillä tavalla, että alueet pysyvät oikein elävinä ja pystytään huomenakin toimimaan. Tämä on todellista byrokratian purkamista. Tässä puretaan turhaa päällekkäistä byrokratiaa, kun monessa eri paikassa tehdään sama työ moneen kertaan. Keskitymme siihen, että työt tehdään yhdessä paikassa kunnolla kerralla.

Nyt sitten tämä ohjaaminen ja neuvonta: Olen todella iloinen siitä, että ympäristöministeriö saa nytten keskittyä todellakin ohjaamaan ja neuvomaan tätä koko toimintaa. Ympäristöministeriön resurssit vähenevät koko ajan, eikä siellä todellisuudessa kovin monta sellaista henkilöä ole, joka näihin asioihin on pystynyt keskittymään — oliko niitä kaksi vai kolme, viisi vai kymmenen, siitä meille ei oikeastaan tullut selvyyttä, montako niitä henkilöitä oli. Mutta oli miten oli, nämä henkilöstövarat tulee käyttää todellakin maakuntien asioiden kehittämiseen ja kokonaisuuden eteenpäinviemiseen. Eliikkä tällä todellakin estetään ja vähennetään päällekkäistä työtä.

Tuossa aikaisemmin oli puhetta keskustelun aikana otto-oikeudesta, pitäisikö ympäristöministeriöllä säilyä otto-oikeus tässä asiassa. Ei missään nimessä, sillä jos ympäristöministeriöllä pysyisi otto-oikeus tässä asiassa, sehän tarkoittaisi, että ympäristöministeriö olisi jatkossakin sitoutunut ja sidottu — se ei pystyisi avoimesti neuvomaan ja ohjaamaan tätä koko toimintaa. Olen todella tyytyväinen siitä, että otto-oikeusasiaa ei laitettu sinne esityksen matkaan.

Ympäristöministeriö on monelta osin tuolla maakunnissa hieman epäluottamuksen kohteena: ei välttämättä aina luoteta siihen, mitä sieltä tulee, ja pelätään sen toimintaa. Minus-

Punkt i protokollet PR 74/2015 rd

ta on todella hyvä, että tämä esitys auttaa ihmisiä sillä tavalla, että alueillakin yhä enemmän voitaisiin luottaa ympäristöministeriöön. Tämä esitys todellakin kasvattaa luottamusta tai ainakin mahdollisuutta luottamuksen kasvamiseen. Tehtäisiin tätä asiaa sillä tavalla eteenpäin. Todellakin toivon, että ympäristöministeriö jatkossa kokisi yhä enemmän sillä tavalla, että he ovat lähempänä maakuntia ja että tehdään töitä yhdessä, kasvatetaan se luottamus- ja yhteistyösuhde yhdessä.

Sitten näistä valitusasioista: Tämähän tulee lisäämään hallinto-oikeuksien työmäärää jonkun verran, ja sitä ei ole huomioitu tässä taloudellisessa tilanteessa tarpeeksi. Hallinto-oikeudethan käsittelevät tällä hetkellä muutenkin paljon näitä kaavavalitusasioita, ja uskon ja toivon, että tästä kokonaisuudesta päästään kuitenkin eteenpäin, koska hallinto-oikeuksilla on kuitenkin niin paljon kokemusta kyseisten alueitten kaavojen valitusasioiden hoitamisessa. Viimeisenä valitusasteena on kuitenkin korkein hallinto-oikeus, ja sen roolia tämä ei tule ainakaan kovin paljon muuttamaan. Uskoisin, että saattaa olla, että jopa valitukset sinne tulevat jopa vähenemään, koska asiat käsitellään sitten hallinto-oikeudessa jo aikaisemmin. Sitten näistä valitusasioista sen verran, että vaikka ympäristöministeriölle ei tule otto-oikeutta, niin onhan sillä kuitenkin normaali viranomaisen valitusoikeus. He pysyvät tarvittaessa valittamaan, jos he näkevät, että siellä selviä virheitä on olemassa.

Sitten menen meidän maakuntaan tuonne Lappiin, Itä-Lappiin. Meillä on siellä työn alla tällä hetkellä erittäin paljon julkisuudessaakin esillä ollut Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava, ja se, mikä siitä tekee julkisen ja paljon puhutun, on tämä perinteinen Vuotos-keskustelu — tai niin kuin nyt pitäisi puhua Kemihaaran tulvasuojelualtaasta tai mistä sitten puhutaankin. Miten siinä nyt sitten käy meillä valitusoikeudelle ja sen asian hoitamiseksi, kun aikoinaan korkein hallinto-oikeus on tehnyt asiasta jo kielteisen ratkaisun ja päätöksen? Minä en koe, että millään tavalla meidän sen alueen ihmisten valitusmahdollisuus tai asian käsittely heikkenee. Todennäköistä on, että tästä samaisesta Kemihaaran altaasta tullaan vielä uudestaan käymään korkeimman hallinto-oikeuden käsittelyä.

Elikkä uskon ja toivon, että tämä lakiasia kokonaisuudessaan auttaa meitä kaikkia (Puhemies koputtaa) asioiden paremmassa hoitamisessa.

17.59 Kaj Turunen ps: Arvoisa puhemies! Minä olen kanssa sitä mieltä, että tämä hallituksen esitys on hyvä esitys. Tässä edustaja Hoskonen piti hyvän peruspuheen, jossa oli paljon sellaisia asioita, jotka selventävät tätä tilannetta.

Tämä ministeriön ohjaava rooli on erittäin tärkeä, mutta sitten se päätösvalta siellä maakuntaliitossa on ratkaisuna äärettömän tärkeä. Minä en toista niitä juttuja, mitä muut puhujat tässä ovat jo ansiokkaasti tästä asiasta kertoneet, mutta kun puhuttiin tästä osaamisesta, onko sitä ministeriössä enemmän kuin maakunnissa, minä luulen, että tämä ammatillinen osaaminen on yhtä lailla siellä maakunnissa kuin ministeriöissä mutta se osaaminen, joka liittyy alueeseen ja tämäntyyppisiin asioihin, löytyy kyllä enemmän sitten sieltä maakunnista. Kun maakunnilla on valtaa tehdä oma kehitysstrategia esimerkiksi, niin täytyy olla myöskin valta toteuttaa sitä kehitysstrategiaa, ja siihen liittyy aika olennaisena osana se, että myöskin tämä kaavoitusvalta on niissä samoissa käsissä, joissa tehdään näitä kehitysstrategioita ja olennainen osa nimenomaan näiden strategioitten toteuttamisesta. Tämä on minun mielestäni kaikista merkityksellisistä asioista.

Sitten tähän edustaja Maijalan puheen loppupuoleen siitä, mikä liittyy näihin mahdollisiin energiaratkaisuihin ja vesivoiman käyttöön ja siihen liittyvään allasrakentamiseen. Tältäkin osin pidän erittäin hyvänä asiana sitä, että jos niin käy, että tämäntyyppistä kaa-

Punkt i protokollet PR 74/2015 rd

voittamista tehdään, niin se päätösvalta on nimenomaan siellä maakunnissa eikä ympäristöministeriössä.

18.01 Pirkko Mattila ps: Arvoisa rouva puhemies! Olen itsekkin maakuntahallituksen jäsenen Pohjois-Pohjanmaalla, ja minusta tässä on hirvittävän hienosti sanottu heti alussa perusteluissa, että "korostaa maakunnan liittojen itsehallinnollista roolia" — nimenomaan niin, että se asiantuntemus siellä alueella saa nousta näkyviin.

No, minä en usko myöskään, että maakuntahallitukset ja maakuntaliitot olisivat — tarkoitan siis, että olisivat tahallaan — tekemässä laittomuuksia tai yllyttämässä ketään yllälyönteihin, enkä ole kyllä kuullut tuolla omassa maakuntahallituksessa esimerkiksi vasemmistoliiton tai sosialidemokraattien erityisesti tätä esitystä kritisoineen. Toki on sanottava, että sosialidemokraattien lausumaehdotus on sinänsä aivan kelpo: ison muutoksen vaikutuksia on seurattava. No, vihreät eivät vaalituloksellaan Pohjois-Pohjanmaan maakuntahallitukseen yltäneetkään.

Sitten haluan taas kerran todeta salikeskusteluun viitaten, että eihän tässä olla yhtään myöskään ympäristölakeja, luonnonsuojelulakeja, ilmastolakia purkamassa, muuttamassa ja tässä uudessakin tilanteessa säilyy valitusoikeus, mihin valiokunta on myös kiinnittänyt, aivan oikein, huomiota.

Palaan tämän viikon maanantaihin, jolloin Pohjois-Pohjanmaan liitossa käsitelimme liiton talous- ja toimintasuunnitelmaa ja maakuntakaavoituksen vaihetta, ja kyllä minun on todettava ilokseni, että se oli mielestäni oman maakuntani näköinen. Uskon, että sieltä meidän kaikkien maakunnista juuri nousee sitä näkemystä, miten elinvoimaa kehittää, miten elinkeinoelämää kehittää. Aivan kuten tässä edustaja Hoskonen viittasi, tällä hetkellä elämme tilanteessa, jossa jokainen uusi työpaikka on kullanarvoinen. Ne eivät välttämättä ole niitä suurten volyymien työpaikkoja, mutta ne paikalliset työpaikat eivät ainakaan Kiinaan karkaa kovin helposti.

18.03 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on nyt viimeksi käytetty erittäin hyviä puheenvuoroja, ja myös minä haluan puolustaa maakuntien Suomea. Tässä uudistuksessa annetaan se päätösvalta sinne maakuntiin, maakuntien liitoille ja myöhemmässä vaiheessa maakuntien valtuustoille. Heille annetaan mahdollisuus päättää asiasta, joka todellakin koskee sen oman maakunnan tulevaisuutta. En oikein ymmärrä sitä, että täällä puolustetaan sitä ajatusta, että viime kädessä täällä Helsingissä valtionhallinnon, ympäristöministeriön, tulisi nämä kaavat vahvistaa. Eikö se ole hyvä, että siellä kuntien tai jatkossa suoraan kansalaisten valitsevat elimet tekevät nämä päätökset? Eikö se ole myös kansanvaltaa?

Vihreät ja vasemmistoliitto ovat vastaan, nämä puolueet, jotka usein patsastelevat sillä, että juuri he puolustavat kansanvaltaa, puolustavat sitä kuulemma vielä paljon enemmän ja paljon kiivaammin kuin muut puolueet. Vihreät esimerkiksi näissä kansalaisaloiteasioissa ovat korostaneet omaa merkitystään. Kun tässä nyt sitten annetaan tulevaisuudessa kansalaisten suoraan valitsemille elimille päätösvalta oman maakunnan maakuntakaavassa, niin täällä vihreät esittävätkin, että se päätösvalta ei kuulukaan sinne vaan se kuuluu Helsingissä oleville virkamiehille. Totta kai on selvää, että tätä kaavoitusta sääntelevät ja rajaavat ne lait, jotka me olemme täällä eduskunnassa säätäneet, ja normaali laillinen valitustie on käytettävissä niille, jotka kokevat, että lakia on rikottu tässä kaavoituksen yhteydessä.

Punkt i protokollet PR 74/2015 rd

Lopuksi on pakko korjata edustaja Kurvisen täällä ilmaisema käsitys siitä, että tämä on hallituksen ensimmäinen kunnon askel byrokratian purkamisessa. Kyllä se kauppojen liikeikalain kumoamisesitys oli se ensimmäinen askel. (Hannu Hoskonen: Hyvä!)

18.05 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Kaavoitushan on erittäin tärkeä prosessi, siinä on isot taloudelliset, ympäristölliset ja yhteisölliset arvot kyseessä, ja on tietysti äärimmäisen tärkeätä, että nämä kaikki otetaan huomioon ja nämä prosessit ovat avoimet ja kaikilla on oikeusturva — tämä pitää varmistaa nyt kaikissa tilanteissa. Tästä syystä on äärimmäisen tärkeää myöskin se, että tulevaisuudessa, kun tätä aluehallintoa ollaan uudistamassa, varmistetaan, että nämä prosessit ovat siellä edelleen mukana ja että meillä otetaan myös valtakunnalliset intressit huomioon alueiden kaavoituksessa.

Olen nyt hiukan hämmästynyt ja ehkä hieman myöskin ihmettelen sitä, että oletetaanko täällä, että tämä uusi tilanne mahdollistaisi sen, että Vuotoksen allas voitaisiin sitten maakuntakaavan päätöksellä rakentaa. Kyllä kai valtakunnalliset tavoitteet kuitenkin otetaan huomioon ja myöskin korkeimman hallinto-oikeuden päätökset. Mutta haluan todellakin korostaa sitä, että samanaikaisesti kun vahvistusmenettelystä luovutaan, ei voida lähteä siitä, että myös valitusmenettelyjä rajataan. (Eduskunnasta: Ei!) — No, sitä ei tässä esityksessä ole, mutta hallitusohjelmassa on se, että näitä valitusprosesseja tullaan rajoittamaan.

Tämä sosialidemokraattien vastalause lähtee juuri näistä asioista, että harkitsemme tulevaisuudessa niitä asioita, jotka voivat tätä avoimuutta ja oikeusturvaa heikentää, jos niitä ei oteta huomioon. Minun mielestäni on äärimmäisen tärkeätä, että tällaisissa asioissa, joissa on isot yleiset intressit ja saattavat olla myös yksityiset intressit hyvin kovat, on selkeät säädökset, joitten mukaan toimitaan. (Ben Zyskowicz: Näin, se on tärkeätä!)

18.07 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Myller äskeisessä puheenvuorossa taisi todeta suurin piirtein niin, että on hyvä, että tämän prosessin myötä alueilla otettaisiin valtakunnalliset intressit huomioon — jos kuuntelin oikein. Tätä pitää ajatella myös toisinpäin: toivottavasti valtakunnan tasolla otetaan myös alueitten intressit huomioon. Siinä edustaja Hoskonen varmaan yhdessä tämän päivän parhaimmista puheenvuoroistaan (Ben Zyskowicz: Siis tämän päivän?) — tämän päivän parhaista puheenvuoroistaan — kiinnitti huomiota tähän valtakunnalliseen alueittenkäytön suunnitelmaan ja totesi, että näissä VATEissa pitäisi ottaa huomioon koko maan olosuhteet. Siihen mielipiteeseen on todella syytä yhtyä. Eli toivottavasti jatkossa uudistettavat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet huomioivat entistä paremmin alueitten erilaisuudet, ja toivottavasti ne tulevat ohjaamaan myös suunnittelua entistä paremmin paikallisiin lähtökohtiin perustuviksi.

18.09 Hanna Halmeenpää vihr (varsinainen puheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ei täällä salissa kukaan ole kyllä esittänyt, että maakunnilta otettaisiin kaavoitusvaltaa tai muutakaan valtaa pois tai ettei maakunnissa olisi osaamista kaavoituksessa — varmasti on ja kyllä on. Maakunnista kuuluu, että tätä nykyistä menettelyä, jossa ympäristöministeriö vahvistaa kaavat, pidetään varsin toimivana ja hyvänä. Kuten jo aikaisemmin totesin, 80 prosenttia maakuntien kaavoittajista säilyttäisi nykyisen menettelyn ennallaan.

Maakunnissahan ajetaan tietysti pääsääntöisesti maakunnan parasta, se on kiistatonta. Kiistatonta on sekin, että silloin tällöin tapahtuu kuitenkin tästä huolimatta niin, että maakunnan omat tavoitteet ovat sellaisia, että kaavoituksessa saattaa unohtua valtakunnallinen

Punkt i protokollet PR 74/2015 rd

aspekti ja vaikutuksiltaan laajaan kaavoitukseen tulee ehkä tällöin hyväksyttyä sellaista, mikä ei laillisuustarkastelua kestä. Täällä on nyt kuultu hyvä esimerkki siitä: Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava, johon ollaan jälleen lisäämässä Vuotoksen allasta, vaikka kyseinen hanke on korkeinta hallinto-oikeutta myöten jo todettu toteutuskelvottomaksi. (Eduskunnasta: Miten niin?) On se kumma, että tätä ei ole kaavoituksessa osattu ennakoida. Kyllä totean tässä ja yhdyn niihin puheenvuoroihin, jotka ovat puoltaneet sitä, että ympäristöministeriön pitäisi lisätä neuvontaa maakuntakaavoituksessa, ja tässä on yksi esimerkki siitä. Se on aivan kannatettava ja hyvä esitys.

18.10 Kaj Turunen ps: Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Halmeenpää taisi mainita minunkin täällä läsnä ollessani jo kolmannen kerran sen, että maakunnissa käytännöllisesti katsoen ei osata kaavoittaa, puhui laittomuuksista ja tästä, että valtakunnan intressit unohtuvat. Minä en itse asiassa ihan nyt tarkkaan ottaen ymmärrä sitä, ovatko alueen ja valtakunnan intressit jotenkin vastakkaisia tai edes ristiriitaisia millään tavalla — aika vaikea nähdä sitä. Alueitten kehittäminen on yhtä kuin valtakunnan kehittäminen.

Tästä asiantuntevuudesta vielä: Niin kuin äsken sanoin, se ammatillinen asiantuntemus löytyy ihan varmasti molemmilta tahoilta, niin ympäristöministeriöstä kuin sitten tuolta maakuntaliitoistakin, mutta ympäristöministeriöstä ei välttämättä löydy sitä paikallista tuntemusta niin hyvin tai niitä kehityssuunnitelmia, mitkä maakunnassa on tehty, se tuntemus ei ole ministeriössä varmaankaan ihan niin hyvä. Mutta oikeastaan sanoisin näin, että maakuntaliitossa joissain tilanteissa varmasti on koettu voimattomuutta, ei niinkään pelkoa, tai mitä näitä sanoja aikaisemmin käytettiin. Siellä on vain voimattomuutta toteuttaa niitä maakunnallisia kehityshankkeita, kun se päätösvalta ei ole omissa käsissä vaan ministeriössä.

Mitä tulee tähän allasrakentamiseen, niin sehän vaatii monia eri päätöksiä kuin kaavoitukseen liittyviä päätöksiä. Aivan niin kuin edustaja Myller sanoi, se vaatii tosiaankin paljon muutakin päätöksentekoa. Mutta sitten loppupelissä kyllä minun mielestäni se on tärkein juttu, että sitten kun kaikki muut päätökset on tehty, esimerkiksi jos olisi tehty positiivinen päätös jonkun allasrakentamisen vuoksi, ja tullaan siihen tilanteeseen, että tämä on enää kaavoituksesta kiinni, minun mielestäni se on paljon reilumpaa, että se viimeinen päätös kaavoituksesta tehdään siellä alueella, kuin että se tehtäisiin Helsingissä ministeriössä.

18.12 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on hyvä erottaa, mikä on kenenkin tehtävä. Maakuntien tehtävä on ajaa maakunnan etua ja kehityshankkeita ja huolehtia kaavoituksesta. Ympäristöministeriön tehtävä tässä kyseessä olevassa asiassa on laillisuusvalvonta, ja senhän ympäristöministeriö on tehnyt oikein ja tehokkaasti. Kun katsoo, mihin ympäristöministeriö on kaavoituksellisissa asioissa näissä olosuhteissa puuttunut ja miten hyvin ne muutokset ovat korkeimmassa hallinto-oikeudessa pysyneet, niin eihän siellä paljon ole huteja tullut.

Mitä tulee tähän Vuotos-keskusteluun, niin en kyllä nyt, edustaja Turunen, siihen lähde pitemmästi, se on jatkunut melkein koko elinikäni. Totean vain, että alueen kunnathan eivät sitä hanketta puolla. Sukuni on sieltä kotoisin, ja tiedän kyllä perin juurin, mistä siellä keskustellaan ja on keskusteltu jo yli 30 vuotta.

18.13 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itse asiassa nykyisessä laissa ympäristöministeriön kaksoisrooli sekä ohjaavana että myös päättävänä

Punkt i protokollet PR 74/2015 rd

viranomaisena on ollut hieman ongelmallinen, ja se on ehkä myös haitannut maakuntakaavoituksen eri viranomaisten yhteistyötä. Nyt tämä hallituksen esitys selkeyttää ympäristöministeriön roolia kaavoituksen ohjaamisessa, parantaa viranomaistyötä ja luo myös edellytyksiä hyvälle ja laadukkaalle kaavoitukselle. Tämä hallituksen esitys mahdollistaa myös muiden viranomaisten kuin ympäristöministeriön näkemystä ja heidän kuulemistaan jo kaavan laadinnan alkuvaiheessa. Se on omasta mielestäni hyvä asia, ja se myöskin nopeuttaa tätä kaavoitusprosessia kaiken kaikkiaan.

18.14 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tässä missään tapauksessa ollut nyt kysymys siitä, että lähdetäisiin rakentamaan jotain altaita vesivoimalle, ei ollenkaan siitä kysymys, vaan se oli esimerkki siitä, missä se lopullinen päätöksenteko on semmoisessa tilanteessa. Itse asiassa, kun edustaja Halmeenpää ei kannata allasrakentamista, yhtä lailla minäkin voin sanoa, että en kannata allasrakentamista, tai sitten toisaalta kannatan, mutta se ei ole olennainen osa tässä. Tarkennan vielä sitä, että jos kaikki päätöksenteko, mikä tämmöiseen allasrakentamiseen liittyy, se prosessointi ja kaikki muu, olisi valmiina — ja se viimeinen päätöksenteko — niin minun mielestäni se vain on reilumpaa, että se on siellä paikallistasolla kuin jossakin ministeriössä Helsingissä.

Mitä tulee tähän laillisuusvalvontaan, niin minun mielestäni se on tällä hetkellä hallituksen esityksessä hoidettu erittäin hienosti, että ministeriöllä on tämä neuvova rooli vahvasti tässä mukana ja sitä kautta tulee (Puhemies koputtaa) myöskin se laillisuusvalvonta tähän.

18.15 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meni keskustelu tähän Kemiran altaaseen, joka sattuu olemaan siellä minun kotikuntani alueella. Se on muuten ollut vuodesta 67 asti keskusteluissa, eli siitä on 48 vuotta aikaa, kun siellä on alettu keskustelemaan tästä altaasta, ja siitä on riideltä siellä alueella ihan nokko. Mutta no, jatketaan sitä tappelua. Itse toivon, että tämän kaavan valmistelussa, mikä meillä siellä on meneillään, voitaisiin keskittyä enemmän muitten asioiden tekemiseen ja toimintaan, koska me kaikki tiedämme sen, että päätettiin siitä nyten maakuntatasolla mitä tahansa, niin siitä valitetaan hallinto-oikeuteen, korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Korkein hallinto-oikeus tulee tekemään siitä ratkaisunsa, miten päin sitten ratkaiseepi, toivottavasti sen mukaan, mitä jo aikaisemmin on korkein hallinto-oikeus asiasta ratkaissut. Päätettiin sitten miten tahansa silloin, niin sen jälkeen siitä tullaan valittamaan vielä EU-tuomioistuimeen ja niin pois päin. Mutta oli miten oli, minä omalta osaltani toivon, että tällä maakuntakaavasysteemillä voisimme keskittyä alueen kehittämiseen niin kuin muuallakin.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja puhelistaan takaisin.

18.16 Pirkko Mattila ps: Arvoisa rouva puhemies! Ei kai maakuntien edun ajamisessa ole tarkoitus pyrkiä mihinkään laittomuuksiin tai ylilyönteihin. Siellä on edelleen noudatettava lakeja, eli ei kai ympäristöministeriön roolin ole tarkoitus olla tuomioistuimena, ja niin kuin todettu on, kaavoitusta ohjaavia lakeja ja normeja ei olla purkamassa, vaan tätä vahvistusmenettelyä. Vaikka nykyinen menettely kyllä asiantuntijalausunnoissa on pidetty hyvänä, niin en minä kyllä mitään erityistä suurta myllytystä, vastustusta, tälle laille kuitenkaan ole kuullut enkä myöskään omalta maakuntahallituspaikaltani kuullut mitään erityistä vastustusta ja keskustelua.

Punkt i protokollet PR 74/2015 rd

Minä ymmärrän kyllä tämän Vuotos-kummituksen ja sen keskustelun: siihen liittyvä toinen mörkö on tietysti Kollaja, ja ne ovat samassa paketissa, mutta ei siitä nyt sen pitemmästi — ei kannata tänä iltana varmasti ruveta vesirakentamista lisäämään.

Mutta vielä tähän neuvontaan. Kuten on myös todettu tuossa valiokunnan kannanotossa, ympäristöministeriö tuntee maakuntakaavoituksen, ja varmasti sen neuvoa-antava rooli säilyy jatkossakin. Ja vielä kerran todetaan, että valitusoikeushan tästä säilyy, eli oikeusturvaa voidaan sitten hakea sitä kautta.

18.18 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puheenjohtaja! Tämä laki on nyt menossa siihen suuntaan, mitä me toivomme, ja nyt sitten mietimme seuraavia lakeja, mitä tulee tähän maankäyttö- ja rakennuslakiin. Toivon, että me voisimme samalla tavalla viedä myöskin muita rakentamiseen liittyviä lainsäädäntöjä eteenpäin. Elikkä tähän tulee johtamaan siihen, että seuraavaksi me tulemme käsittelemään täällä sitä, millä tavalla me tulemme auttamaan näitä kuntia rakennuttamaan näitä ranta-alueita, vaikka ne eivät olekaan kaavoitettuja, elikkä siihen, että voimme jatkossa yhä enemmän ja enemmän päättää jopa kuntatasolla asioista. Kun nyt siirrytään ensin maakuntatasolle tietyissä asioissa ja sen jälkeen mennään kuntatasolle niin, ettei niitä tarvitse edes ely-keskuksissa alkaa käsittelemään, niin tämä kokonaisuudessaan on nytten oikea suunta tässä kuviossa, ja teemme töitä täysillä sen eteen, että katsomme, millä tavalla muitakin toimintoja voidaan yhä enemmän ja enemmän viedä lähemmäs ihmisiä.

18.19 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Mitä tulee tähän keskusteluun yleensä, niin totean vain sen, että kun täällä tuntuu olevan edelleen sitä henkeä, että halutaan maakuntien kehittämistä ja rakentamista jarruttaa, niin muistakaa, hyvät edustajakollegat, se, että joka ainoasta rakennuksesta, mikä tähän maahan lähtee nousemaan, jos on vaikka miljoonan euron kustannusarvio, tulee valtiolle veroina ja erilaisina välillisinä maksuina se toinen puoli eli 500 000 eli hyötysuhde on noin fifty—fifty. Puolet menee siihen rakentamiseen, ja puolet menee veroina ja maksuina valtiolle ja yhteiskunnalle. Elikkä joka kerran, kun te nostatte peukalonne tai sormenne, että minä haluan vastustaa tätä hanketta, vastustatte just sitä, millä Suomen taloutta elvytetään. Tätäkö te oikeasti haluatte?

Kannatan lämpimästi sitä, että tässä maassa olemassa olevissa vesistöissä, mitkä on jo valjastettu, käytetään sitä vesivoimaa, jos semmoinen ratkaisu tehdään. Vuotos ja Kollaja ovat järkeviä hankkeita, koska nehan ovat valjastettuja vesistöjä. Tietenkään sitä megawattimäärää, mikä siellä uinuu ja on edelleen tulvahaittana, en ole tässä esittämässä, mutta se on hyvä ajatus, sitä pitää viedä eteenpäin.

Mutta, arvoisat kollegat, arvoisa puhemies, juttu on nimittäin niin, että jos me joka asiaa vastustamme, jos joka asiaa jarrutetaan niin ankarasti, vesivoimarakentamista, ydinvoimarakentamista, talojen rakentamista, maakuntien kehittämistä — sanokaa minulle, en jaksa ymmärtää Pohjois-Karjalan maakuntakaavatyöryhmän puheita, mitä te oikeasti haluatte — eihän tällä keinoin homma pelaa. Kuvitellaanko jossakin täällä hallintopalatsissa, että pitää panna kontti selkään ja ruveta syömään kuivattuja särkiä tuolla järven rannalla? Ei, hyvät ystävät, sillä keinoin tämä homma pelaa. Velkaa on 100 miljoonaa, ja täällä ajatellaan ehkä niin, että miten me saisimme vielä tuon hankkeen estettyä. Koettakaa nyt, hyvät ystävät, tulla sille kannalle, että rakennetaan tätä maata. Tässä maassa on valtava määrä halua rakentaa isänmaata paremmaksi. Liitykää tähän joukkoon. Minä väitän, että se on yksi

Punkt i protokollet PR 74/2015 rd

kannattavimpia projekteja, mitä tällä vuosituhannella tulee olemaan. Meillä on vielä aikaa tehdä se vapaaehtoisesti. Muutaman vuoden päästä siihen on pakko.

18.21 Ari Torniainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä ollaan käyty hyvää keskustelua tästä maakuntakaavoituksesta ja sen tulevaisuudesta. On hyvä, että maakuntakaavojen vahvistaminen siirtyy sinne maakunnille. Kyllä siellä maakuntien päättäjät ja maakunnat itse pystyvät päättämään, miten alueita halutaan kehittää. Siellä ne tarpeet ovat ja tiedetään parhaiten, ja kyllä tämä viranomaisten vuorovaikutus säilyy edelleen tässä, uskon sen. Kyllä maakuntapäättäjät ja maakuntaliitot näin myös haluavat tulevaisuudessa.

Sitten ihan lopuksi haluan sanoa sen, että täällä on muutamassa puheenvuorossa nostettu esille myöskin valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Olen kyllä samaa mieltä siitä edustaja Hoskosen kanssa, että niiden tulee myöskin huomioida Suomen eri alueiden erilaiset olosuhteet ja erityistarpeet, ja ne myöskin tulevat vaikuttamaan näihin maakuntakaavoihin, ja kyllä maakuntaliitot ottavat ne myöskin asiallisesti huomioon.

18.22 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Ehkä hiukan kevennyksenäkin tähän keskustelun loppupuolelle: Sain juuri sähköpostin, jossa kysytään, minkä vuoksi eduskunnassa ei koskaan puhuta petopolitiikasta. Minä nyt sanoisin sillä tavalla tämän lakiesityksen käsittelyn yhteydessä, että tämä käsillä oleva laki ei todellakaan ole mikään susi, mutta mitä susiin tulee, niin olen kyllä sitä mieltä, että niitä on tällä hetkellä Suomessa aivan liikaa. (Naurua)

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.

Riksdagen godkände innehållet i lagförslaget i proposition RP 114/2015 rd enligt betänkandet. Första behandlingen av lagförslaget avslutades.